

SVÆRHEDSGRAD:

Det er en fordel, hvis du har lidt erfaringer fra tilsvarende opgaver med at arbejde med beton og pudsmørtel – og heller ikke er bange for at arbejde i højden.

TIDSFORBRUG:

1-2 dage inklusive tørretid

PRIS:

Cirka 550 kroner

KRONEN

Hvis skorstenskronen først er begyndt at sprække, er det på høje tid at få gjort noget ved problemet.

FUGER OG STEN

Fugerne i de øverste skifter mangler, og stenene er løse. Der er dermed risiko for, at skorstenen kan falde ned.

INDDÆKNING

Pladen, som skal tætte overgangen mellem skorsten og tag, er gået løs, så der er risiko for, at vand trænger ind i huset.

Kom skorstenen til undsætning

Det er en god idé at holde et vågent øje med skorstenen – ikke mindst oven på en lang vinter. Frostskafer, løse sten og manglende puds er sikre faresignaler, og derfor gælder det også om at udbedre skaderne så hurtigt som muligt. Ellers kan det gå grueligt galt og blive meget dyrt.

En solid platform er vigtig

Hvis du bygger et stillads selv for at kunne stå sikkert på taget, er der mange penge at spare i forhold til at leje det. Men du skal også bruge en stige, evt. med rygningsbeslag.

Stilladsets to krydser er samlet med gennemgående bolte. Reglerne hviler på tagspærerne, efter at tagstenene er fjernet.

Understøt konstruktionen, og beskyt taget med plastic – især hvis du fjerner tagstenene – så der ikke trænger vand ind til undertaget.

På afstand så skorstenen på denne svenske ødegård ud til at være i rimelig god stand, men så fandt ejerne under rensning af tagrenderne rester af mørtel og cement. Noget kunne tyde på, at det stammede fra skorstenen, og da de tog skorstenspipen (den del af skorstenen, der rager op over taget) i nærmere øjesyn gennem en kikkert, blev de hurtigt klar over, hvor galt det stod til.

Flere steder var fugerne ødelagte, og kronen havde dybe sprækker, så cementen var forvitret på grund af fugtskader. Derfor var der ikke andet at gøre end at prøve at udbedre skaderne, inden skorstenen faldt ned fra taget og efterlod husets ejere med en langt dyrere regning til en helt ny skorsten.

Nu kunne de nøjes med at fjerne nogle af de gamle mursten og rense dem samt mure skorstenen op igen.

Nedrivning

1 Stop skumgummi ned i piberne for at forhindre, at murbrokker, mørtel og puds falder ned i kanalerne. Sørg for, at du som minimum lukker af så langt nede, som du skal i gang med at reparere.

Med en murhammer rengøres stenene for gammel mørtel. Pas på ikke at slå for hårdt, så du ødelægger stenene.

3 Når alle løse sten er fjernet, renses og børstes skorstenen med en stiv kost. Hvis der ligger skidt og møg på platformen, hvor du arbejder, fjernes dette også, så du ikke risikerer at træde forkert eller snuble.

Fjern de løse sten, og mærk dem evt. – så er det nemmere, når du skal bygge skorstenen op igen.

2 Slå forsigtigt kronen i mindre stykker – så er der mindre risiko for at tabe dem på taget og dermed ødelægge tagstenene. Anvend en huggemejsel, og husk et par solide arbejdshandsker, sikkerhedsbriller og åndedrætsværn.

4 Gå alle fuger igennem ved at skrabe forsigtigt på dem med en kniv og fjerne alt løst materiale. Lad være med at fjerne mere end nødvendigt.

DET HAR VI BRUGT

Materialer

- 1 pose puds og mørtel (KC 50/50/650)
- 2 poser beton (K40)

Desuden:

- Saltsyre, evt. – til rensning af mørtlen
- Armeringsjern (Ø 5 mm)
- Galvaniseret pudsnet
- Afdækningstape
- Tagtætningsmasse og skumgummi

Specialværktøj

- Huggemejsel, murhammer, kraftig boremaskine, piskeris (omrører), spande- og fugeske, pudsebræt, vaterpas

Opmuring

Til opmuring og fugning af skorstenen har vi anvendt tørtmørtel (KC 50/50/650 – kalk, cement, sand). Det er vigtigt, at mørtlen kan arbejde sammen med underlaget. Er den svagere, knuses mørtlen, er den stærkere, knuses stenene. Mørtlen blandes i en spand med et piske-
ris på boremaskinen – vær forsigtig med ikke at tilsætte for meget vand, så mørtlen bliver for tynd. Brug en hvidtekost til at "kaste" vand på, og bland mørtlen, så den er plastisk og klæbrig. Inden du begynder at mure, fugtes skorstenen med vand, så murværket ikke er så tørt, at mørtlen ikke vil binde. Hvis mørtlen er for lys, kan du give den lidt patina ved at iblande snavs fra tagrenden.

3 Brug en fugeske, når du skal i gang med at fuge, og sørg for at fylde fugerne ordentligt ud. Da vores mursten er lidt slidte i kanterne, må vi acceptere en lidt bredere fuge, i forhold til hvis vi havde anvendt helt nye sten.

1 Da murstenene suger meget vand til sig, skal du hele tiden sørge for at vande overfladen, så mørtlen binder ordentligt. Processen skal gentages, hver gang du føler, at murstenene er ved at tørre ud, og at mørtlen ikke binder.

4 Vask skorstenen grundigt med saltsyre og vand (1:10 – husk at hælde syren i vandet og ikke omvendt) for at få den så ren som muligt. Brug en svamp eller en hvidtekost, og pas på, at du ikke tværer fugerne ud. Husk sikkerhedsudstyr.

Hold hele tiden øje med, om stenene er i lod og vage, når du bygger skorstenen op igen.

2 Mur alle sten op, og sørg for, at mørtlen hele tiden holder den samme konsistens. Så er det nemmere at få fugerne lige tykke. Hold også stenene rene for mørtel – ellers skal du bruge tid på at gøre dem rene bagfter.

5 Inden du støber den nye krone, pudses skorstenspiberne indvendigt. Puds så langt ned, som det er muligt. Du skal ikke bekymre dig om, hvordan det kommer til at se ud – det vigtigste er, at pudslaget bliver så jævnt som muligt.

MATERIALER

Hold murværket fugtigt. Murværk bør afdækkes, så der ikke sker en for hurtig udtørring. Der bør altid benyttes koldt blandevand. Det er en god idé at fugte indersiden af baljen, inden mørtlen fyldes i.

TIPS

Bland små portioner af mørtel. Færdigblandet mørtel skal anvendes inden for 60 min. Når blandingen af mørtlen er afsluttet, må der ikke senere iblandes bindemidler, tilslagsmaterialer eller vand.

Inddækning

Inddækningen skal beskytte overgangen (kaldet sammenstødet) mellem skorsten, tagflade og evt. rygning. Og inddækningen kan udføres på forskellige måder.

På et tag som vores, hvor skorstenen går op gennem rygningen, er anvendt en inddækning med zinkplader, som er ført ud over den første række af tagsten for at føre vandet væk fra skorstenen.

Da den eksisterende inddækning ikke fejlede noget – bortset fra at zinkpladen ikke længere sluttede helt tæt omkring skorstenen – kunne vi nøjes med at tætnesamlingen med tætningsmasse. Hvis inddækningen derimod er utæt eller ødelagt, skal den skiftes. Se hvordan på www.goerdetselv.dk.

1 For at gøre overgangen mellem inddækning – her en zinkplade – 100 procent tæt, tætnes med en speciel tagtætningsmasse. På den måde sikrer du dig, at regnvandet ikke kan trænge ned langs skorstenen og ødelægge murværket.

Kronen støbes

Mange vælger den simple og helt enkle løsning og bruger en stor betonflise, når de skal placere en ny krone på skorstenen. Det kræver så, at du har en vinkelsliber, så du kan skære ud til skorstenskanalen – eller kanalerne. Mange steder er det nemlig ikke usædvanligt med separate kanaler til de enkelte ildsteder.

Vi valgte at støbe vores egen krone i beton, så den passede til skorstenen. Vi byggede en form af fire 45 x 45 mm regler til en rektangel, og som kant på formen brugte vi 22 x 98 mm brædder.

De to kanaler blev til ved hjælp af to støbekasser, som blev skubbet ned i de eksisterende skorstenspiber inde i selve støbefulen.

3 For at forhindre, at der løber beton ned i skorstenen, fremstilles to forme – en til hver pibe. Ved at gøre dem koniske fylder de piberne ud, når de bliver trykket ned i kanalen. Samtidig forsegles kanten rundt om formene med tape.

VÆRKTØJ

Lej stillads og cementblander. Har du ikke mod på at bygge dit eget stillads, kan du leje et for ca. 750 kr. for en weekend i bygemarkedet. Her kan du også leje en cementblander for et tilsvarende beløb, hvis du skal blande større mængder.

TIPS

Sæt en hætte på skorstenen. For at undgå, at der trænger regn og sne ned i skorstenspiberne, kan du montere en hætte – enten i form af en flise eller en af stål eller kobber. Sidstnævnte kan du bestille hos en blikkenslager.

Sådan ser formen ud i profil. Vandnæsen hindrer regnvand i at trænge ned langs skorstenen.

1 For at beskytte skorstenen støbes en ny krone. Formen består af en ramme, som indvendigt er påsat en liste, som på oversiden er savet på skrå, så den danner en vandnæse. Listens indvendige mål svarer til skorstensens.

4 Placer armeringsjern i den våde beton – både på langs og tværs. Vi klippe armeringsjernene ud af et net. Pas på, at jernene ikke kommer for tæt på kanterne, og fyld derefter formen op, så kronen bliver 5-6 cm tyk.

6 Vrid forsigtigt formen frem og tilbage, til den løsner sig. Brug derefter et stykke groft slibepapir, og slib alle kanter rundt om hele kronen og i de to skorstenskanaler.

Med en markeringstape tættes kanterne.

2 Det er vigtigt, at du sikrer dig, at støbefulen er 100 pct. i vage, inden du begynder at støbe. Tjek med et langt vaterpas, og understøt formen på alle fire sider med klodser, som fastgøres med et søm i en fuge.

5 Dæk skorstenen til med plast, og lad den tørre mindst natten over. Hvis det er varmt og tørt i vejret, vandes kronen flere gange, så den ikke tørrer ud og begynder at sprække.

7 Uanset om du monterer en hætte på kronen eller ej, så bør du lægge et net (støbenet eller hønsenet) over skorstenspiberne for at forhindre fuglene i at bygge rede i kanalerne.